

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 4C0072

HUMANITIES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Adem Doğan

Göksel Göker

Firat University

ademdogan@firat.edu.tr

Elazig-Turkey

YEREL SEÇİMLERDE SEÇMENLERİN SİYASAL BİLGİ DÜZEYİ: ELAZIĞ SEÇMENİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu çalışmada, siyasal bilgi ve siyasal bilgi düzeyini etkileyen faktörlerden hareketle 2009 Mart Yerel Seçimleri sürecinde Elazığ seçmenin siyasal bilgi düzeyi ile siyasal bilgilenmeye ulaşım kaynaklarını ve bu kaynakların siyasal bilgiye etkilerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaçla 29 Mart yerel seçimlerinden 15 gün önce Elazığ merkezinde 413 seçmene anket uygulanmıştır. Siyasal bilginin demografik faktörlerle ilişkisinin de ölçümlendiği bu çalışmada, elde edilen bilgiler SPSS 12.0 İstatistik Paket Programı ile analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen verilere göre seçmenler yerel seçimlerde yeterli düzeyde bilgilendirilmediğini düşünmekte ve siyasal bilgilenme aracı olarak da genellikle medyayı tercih etmektedir. Yapılan bu araştırma, seçmenin siyasal bilgi düzeyine yönelik mevcut durumu ortaya koymasından önem taşırken, siyasal bilgi düzeyinin arttırılması gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Bilgi, Seçmen, Yerel Seçimler, Elazığ

POLITICAL KNOWLEDGE LEVEL OF VOTERS IN LOCAL ELECTIONS: SAMPLE OF ELAZIG VOTERS

ABSTRACT

In this study, aimed at exposing that Elazığ voters' level of political knowledge and sources that to be informed about politics and also effects of this sources to political knowledge in the duration of March 2009 Local Election, from the viewpoint of political knowledge and effects factors to level of political knowledge. With this aim, survey was administered with 413 voters who would vote in the centre of Elazığ, before 15 days from March 2009 Local Election. In this study which measured relationship between political knowledge and demographic factors, information obtained were analyzed and explained with SPSS 12.0 Package Program of Statistics. According to data obtained from this study in local elections, voters are thinking and not been adequately informed as a means of political information is also generally preferred to the media. Configure this research is important to expose current situation of voter's level of political knowledge and also has been highlighted necessity of increasing the level of political knowledge.

Keywords: Political Knowledge, Voter, Local Elections, Elazig

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda hızlı bir değişim ve dönüşümün yaşandığı 21. yüzyıl bilgi çağı, enformasyon çağı ve iletişim çağı gibi kavramlarla ifade edilmektedir.

Sosyo-ekonomik gelişme sürecinde toplumlar; ilkel toplumdaki tarım toplumuna, tarım toplumundan sanayi toplumuna, günümüzde ise sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş şeklinde farklı gelişme aşamaları geçirmişlerdir (Aktan ve Tunç, 1998: 3). Küreselleşmenin etkisiyle yaşanan bu süreçte bilgiye ulaşımın kolay ve hızlı olmasından dolayı oluşan yeni topluma bilgi toplumu adı verilmiştir.

Bilgi toplumu, 1950 ve 1960'lı yıllarda ABD, Japonya, Batı Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerde bilgi teknolojilerinin giderek artan bir şekilde kullanımıyla ortaya çıkmış bir aşamadır. Gelişmiş ülkelerde şekillenen bu aşamanın en önemli özelliği, bilginin ve bilgi teknolojilerinin tarım, sanayi, hizmetler sektörlerinin yanı sıra eğitim, sağlık, iletişim gibi her alanda kullanılabilir olmasıdır. Bu nedenle, bilgi toplumdaki gelişmeler kısa sürede üretim ve verimliliğin artırmasına yol açmakta ve yeni teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeleri de teşvik etmektedir. Bilgi toplumdaki tüm bu gelişmeler diğer dünya ülkelerini de kısa zamanda etkisi altına almış ve uluslararası alanda ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanda entegrasyonu beraberinde getirmiştir (Aktan ve Tunç, 1998: 6-7).

"Bilgi Toplumu, bilgi üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bilginin temel sermaye, ana güç olduğu ve bilgi işi ile uğraşanların çoğunlukta olduğu, öğrenmenin hayatın bir parçası haline geldiği bir toplumsal yaşam biçimi olarak tanımlanabilir" (Fındıkçı, 1996: 26). Bilgi toplumu düşüncesini benimseyenler, iletişim ve bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeyi ve yaygınlaşmayı, sanayi toplumunun taşıdığı tüm eksikliklerin giderileceği yeni bir toplumsal yapının kurucu unsurları olarak tanımlar. Çünkü bu gelişmeler, bilgi toplumdaki tüm süreçlerin asıl kaynağı olan, bilginin üretilmesi, işlenmesi ve dağıtılması için gereken alt yapıyı sağlamakta ve herkesin bilgiye ulaşmasının olanaklarını yaratmaktadır (Uluç, 2003: 141). Bilgi toplumunda, bilgideki artış yalnızca nicel değil, aynı zamanda niteldir (Kumar, 2004: 23). Kitle iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim ve özellikle internet teknolojilerinin yaygınlık kazanması bireylerin bilgilenme sürecinde etkin bir rol almasını sağlamış ve bilginin bireysel ihtiyaçlara göre dizayn edilmesini ve işlenebilmesini sağlamıştır.

Bilgi toplumunda, ekonomik, sosyal ve kültürel aktörlerde olduğu gibi siyaset de bilgiye dayalı olmaktadır. Bilgi toplumunda, temsili demokrasinin yerini katılımcı demokrasiye bırakması nedeniyle birey; araştıran, inceleyen, sorgulayan bir bilince sahiptir.

Bireyin özellikle siyasal karar verme davranışının şekillenmesinde, elde ettiği ya da ulaştığı siyasal bilgiler doğrudan etkili olmaktadır.

Siyasal bilgiye özellikle seçim dönemlerinde ihtiyaç duyulmaktadır. Demokratik rejimlerde seçimler, yöneticilerin yetkilerini ve meşruiyetlerini halktan aldıkları en önemli yoldur.

Bu araştırmada 29 Mart Yerel Seçimlerinde Elazığ seçmeninin siyasal bilgi düzeyinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın kuramsal kısmında seçmen ve siyasal bilgi kavramı üzerinde durulmuş ve siyasal bilgilenmeyi etkileyen faktörler irdelenmiş, 29 Mart Yerel Seçimlerinde Yüksek Seçim Kurulunun yaptığı siyasal bilgilendirme duyuruları ele alınmıştır. Son bölümde seçmenlerle yüz yüze uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS programında basit frekans dağılımı hesaplamalarına dönüştürülmüştür. Elde edilen bu verilerle yerel seçimlerde seçmenin bilgi düzeyinin seviyesi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Demokratik rejimlerin en önemli özelliklerinden biri vatandaşların kendilerini yönetecek olan kişileri seçme yetkisine sahip olmasıdır. Bu

bakımdan seçmenlerin siyasi partiler, adaylar ve seçimlerle ilgili bilgi sahibi olması gerekmektedir. Çünkü seçme işlemi önemli ölçüde edinilen bilgiye bağlı olarak şekillenmektedir. Bu açıdan bakıldığında yapılan tercihlerde bilgi faktörünün ne derece etkili olduğu araştırma açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma kapsamında 29 Mart yerel seçimlerinde seçmenlerin en genel anlamıyla siyasal bilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılmış ve buna bağlı olarak da seçmenlerin siyasal bilgileri nereden edindikleri, bilgilenme sürecinde nelerden etkilendikleri gibi konular incelenmiştir. Bu çalışmada seçmenlerin siyasal bilgilenme süreci ile ilgili alan araştırmasına dayalı bulgular edinildiği için çalışma yerel seçimler, yerel siyaset, siyasal iletişim açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın bir diğer önemli tarafı konuyla ilgili Elazığ seçmeni örneğinde yapılan ilk alan araştırması olmasıdır.

3. LİTERATÜR TARAMASI (LITERATURE REVIEW)

3.1. Seçmen ve Siyasal Bilgi Kavramları

(Concept of Voter and Political Knowledge)

Demokratik sistemin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için seçmenin siyasal bilgilenme sürecinin de etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi gereklidir. Siyasal bilginin, demokratik sistemde vatandaşların yönetme yeterliliğinin en önemli belirleyicileri arasında olduğu düşünülmektedir (Sotirovic, 2008:593). Sağlıklı bir demokrasi, yurttaşların haklarını bilip kullanabilmesi, siyasal seçenekleri konusunda bilgilenebilmesi, katılım, beklenti ve ifadelerini duyurabilmesi olarak anlaşılabilir. Yurttaşların hukuk kuralları çerçevesinde haklarının neler olduğunu bilmesi ve bu hakları kullanabilme olanağı ve bununla ilgili bilgilere erişebilmesi, demokrasinin sağlıklı çalışabilmesinin gereklerinden biridir. Yine yurttaşların siyasal seçeneklerini bilmesi ve bunlar hakkında yorumlara, tartışmalara ulaşabilmesi gerekir (Şahin, 1991: 57).

Türk Dil Kurumu, seçmeni; seçimde oy verme hakkı olan kimse olarak tanımlarken; bir başka tanıma göre seçmen, bir ülkenin siyasi yaşamını düzenleyen yasalar gereğince, oy kullanma hakkını elde etmiş ve demokratik olarak seçimlerde kendi siyasi iradesini özgürce kullanabilen kişilerdir (Avşar, 2002: 18).

Seçmenler, seçim sürecinde karar verme aşamasına gelebilmek için; adaylar, siyasi konular ve gelişmeler hakkında siyasal bilgilenme sürecini yaşamak zorundadırlar. Çünkü alınan kararlar ve oy verme davranışının şekillenmesi edinilen bilgi ile doğrudan bağlantılıdır. Siyasal iktidarı belirlemek için sandığa giden seçmenlerin en çok ihtiyaç duydukları konu "siyasal bilgi"dir. Ancak, ne var ki, siyasal kadrolar çoğunlukla, kendileri ve icraatlarıyla ilgili bilgileri denetim altında tutma eğilimi göstermekte ve halka yeterli bilgi aktarımı yapmadan halkın tutumlarını ve oylarını kendi lehlerine yönlendirmek istemektedirler (Özkan, 2004:106). Siyasal bilgi, seçmenlerin aday isimlerini, kişisel özelliklerini ve niteliklerini hatırlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca siyasal bilgi seçim meselelerini ve kampanyadaki gelişmeleri kavrama, adaylarla onların gündem konularına karşı tutumları arasındaki bağlantıyı fark etme olarak da karşımıza çıkmaktadır (Akt. Balcı, 2006: 138).

1950'li yıllardan bu yana siyasal bilgi, vatandaşların çok sayıda kamusal kişilik ve kurum hakkında hatırladıkları bilgi miktarı olarak da ifade edilmektedir. Bu tanım politik bilgi hakkında üç temel varsayımı dolaylı bir şekilde anlatmaktadır. Siyasal bilgi; öncelikle oy vermede fayda sağlayan bir bilgidir, ikinci olarak medya kullanımına bağlıdır ve son olarak, farklı olgulardan oluşmaktadır (Sotirovic, 2008: 594). Grönlund, siyasal bilgilenmenin en az üç boyutunun mevcut olduğunu belirtir. Birincisi, bilgilenme siyasal sistemin işleyişine ilişkin bilgilere yönelik olabilir. İkincisi, bilgilenme güncel siyasi tartışmalar ve gündeme ilişkin, diğer bir deyişle güncel politikalarla ilgili olabilir.

Üçüncüsü ise kısmen ikinci boyut ile iç içe bir durumdadır ve siyasi aktörleri, ya da politikaları anlamada ideolojik farklılıkların önemine ilişkin bilgilenmeyi içermektedir (Balcı ve Akar, 2010: 284).

Türk seçmenin siyasi bilgilenmeye verdiği önem, az da olsa bu yönde yapılan bazı araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nin (TÜSİAD) hazırladığı "Seçim Sistemi ve Siyasi Partiler Araştırması"na göre, seçmen kitlesinin siyasi faaliyeti olarak seçimlerde oy kullanmanın ardından, basın yoluyla siyasi bilgilenme önemli bir faaliyet olarak dikkat çekmiştir. TÜSİAD Raporu'nda, siyasi bilgilenmeye ilişkin analize şöyle yer verilmektedir: "Seçmen kitlesinin "her zaman" denebilecek sıklıkta gerçekleştirdiği tek siyasi katılım etkinliği seçimlerde oy kullanmaktır. Onu ancak "zaman zaman" denebilecek sıklıkta medya aracılığıyla siyasi bilgilenme izlemektedir" (TÜSİAD, 2001: 17).

Öztürk, bazı Almanya, İtalya, İspanya, Amerika, İngiltere, Fransa ve Kanada'da yapılan araştırmalardan elde ettiği bulgular karşılaştırıldığında ABD'de yaşayanların siyasi bilgi yönünden en bilgisiz kesimi oluşturduğunu iddia etmektedir. Avrupa yakasına doğru gittikçe, siyasi bilgide artma gözlenmektedir. Almanya ve Türkiye'de siyasi bilgi üst düzeydedir (Öztürk, 2002: 640). Türkiye'de siyasi bilgi düzeyinin yüksek olması Öztürk'e göre (2002: 641) siyasetin Türkiye gibi ülkelerde günlük hayatın pek çok alanını ilgilendirmesinde yatmaktadır. Evde, okulda ve çevrede; ailesi, arkadaş çevresi, komşuları ve kitle iletişim araçlarıyla yoğun siyasi bilgiyle karşılaşan bireylerin siyasi bilgiye ulaşması bu anlamda kolay gerçekleşmektedir.

3.2. Siyasi Bilgilenme Düzeyini Etkileyen Faktörler

(Factors Affecting the Level of Political Information)

Potter'a göre, siyasi bilgi, farklı bir öğrenme kategorisi içerisinde yer alır. Zaman geçtikçe enformasyonu hatırlama konusundaki yetersizliğin tersine, bu enformasyonun algılanması gittikçe artabilir (Öztürk, 2002: 625). Kişi, siyasi bilgiyi edinme sürecinde, kendi görüşüne uymayan bilgileri zor öğrenirken ve kolayca unutturken, kendi siyasi görüşüne uyanları kolayca öğrenmektedir. Yine daha önce ilgi gösterdiği konulara eklenen bilgileri çabucak ayıklayıp aklında tutarken, tutumlarıyla bağdaşmayan konulara dikkatini toplamakta zorlanmaktadır (Kışlalı, 1991: 141).

Öztürk; yaş, cinsiyet, eğitim gibi sosyo-demografik değişkenlerin siyasi bilgilenmedeki etkisi, kişinin ilgisi, bilgisi, algılanması kavramlarıyla açıklanabilecek bir durum olduğunu ifade etmekte ve belirli yaş dönemlerinde belirli davranışlar gösterdiğini belirtmekte ve değişik yaş dönemlerinde farklı bilgi kaynaklarıyla karşılaşacağından bilgilerinde de farklılaşma olduğunu savunmaktadır (2002: 628).

Seçmen siyasi bilgiyi medyadan, siyasi partilerden, kanaat önderlerinden, yakın arkadaş çevresinden ve ailesinden almaktadır. Ancak araştırmalar, kişilerarası iletişimin politik bilginin başlıca kaynağı olmadığını ortaya koymaktadır (Sotirovic, 2008: 596). Siyasi gelişmelerle ilgili enformasyon, ağırlıklı olarak medyadan sağlanmaktadır Enformasyon kaynağı olarak ikinci sırada parti yayınları ve parti teşkilatları, daha sonra ise yakın akraba ve arkadaş gelmektedir (Çaha vd., 2002: 71).

Siyasi bilgi kaynaklarından en önemlilerinden biri de ailedir. Siyasi bilgilenme sürecinde ailenin etkili olduğu seçmenlerin desteklediği partinin anne-babanın tercih ettiği ya da desek verdiği siyasi parti olması yüksek ihtimaldir. Yapılan bir araştırma göstermektedir ki; Fransa'da çocuklarla ebeveyn arasında siyasi bilgi alışverişi nadiren olmakta, dolayısıyla Fransızların %28'i babaları ile aynı siyasi partinin kimliğini benimsemektedir. Oysa bu oran ABD'de %82 gibi bir rakama ulaşmaktadır (Özbek ve Aydın, 2004: 148). Kanaat önderleri, baskı grupları, arkadaş

çevresi siyasal bilgilenme sürecinde seçmenin "bilgi" aldığı örgütlü veya örgütsüz diğer olgulardır.

Siyasal bilgi edinme, siyasal katılmanın ilk adımıdır. Kitle iletişim araçları elbette eğlenceye ve birtakım ciddiyetten uzak bilgilere de yer vermektedirler ama bunların yanında başta güncel siyasal gelişmeler olmak üzere, siyasal bilgi edinme kapsamında değerlendirilecek pek çok yayın da yapmaktadır. Kitle iletişim araçlarının, belki dar kapsamda siyasete yönelik birtakım olumsuz etkileri olsa da, siyasal bilgi edinme, siyasal tartışma malzemesi sağlama konularındaki etkisi tartışılmazdır (Özkan, 2008: Er: 04.07.2010).

Balcı ve Akar'ın (2010: 301), siyasal bilgilenmede iletişim araç ve yöntemlerinin önem düzeyine ilişkin yaptıkları araştırmaya göre, katılımcıların siyasal bilgilenme açısından en çok önemsedikleri iletişim araç ve yöntemleri içinde televizyon ve gazeteler ön plana çıkmaktadır. En az önemsenen araçlar olarak ise radyo, seçim afişleri, ilan ve broşürler dikkat çekmektedir. Kitle iletişim araçları içerisinde bireye ulaşmada etkili araç olarak görülen televizyon, özellikle seçim kampanyalarının önemli bir enstrümanı haline gelmiştir. Çünkü televizyonun; gerek görsel ve işitsel duylara aynı anda seslenmesi; gerekse de sahte bir katılım duygusu yaratması, onu diğer kitle iletişim araçları arasında ön plana çıkarmaktadır. Derinlemesine siyasal bilgi arayanlar için ise gazeteler sık sık başvurulan bir iletişim aracı olma özelliğini korumaktadır.

Seçim sürecinde, bilgilenme aşamasında vatandaş siyasal olayların artık bir takipçisi durumuna gelmektedir. Olaylarla yakından ilgilenmekte; konuyla ilgili radyo, televizyon ve gazete gibi haber kaynaklarını takip etmektedir (Çaha vd., 2002: 45). Kitle iletişim araçlarındaki sayıca artış, siyasal bilgi edinme bakımından da artışa neden olmasından dolayı, siyasal bilgi edinme yönünden kitle iletişim araçlarının mesajlarına açık kalma olasılığı da artmaktadır (Tokgöz, 1979: 1).

Seçim süreçlerinde siyasal bilgiye, tüm seçmen grupları ihtiyaç duymakla birlikte en fazla ihtiyaç duyan seçmen grubu "kararsız seçmen"lerdir. Bu nedendir ki seçim öncesi dönemde basının siyasal bilgilendirme işlevini yerine getirirken, haber konularına yorum ve siyasal tercihinin yansıtmasının özellikle kararsız seçmen tercihinde etkili olabileceği düşünülmektedir (Kürne, 2008: 172).

Kalender'in yaptığı araştırma sonuçlarına göre propaganda ve iletişim faktörlerinin siyasal konular ve kampanyalar hakkında bilgi almada ne derece önemli olduklarına yönelik yapılan analizlerde şu sonuçlara ulaşılmıştır (Kalender, 2000: 182):

- Seçmen tiplerinin hepsi bilgi almada gazete yayınlarını önemli bulmaktadır.
- Seçmenlerin seçim kampanyasından bilgilenmeye önem verdikleri görülmektedir.
- Seçmen tiplerinin ilan ve broşürlerden bilgi almaya verdikleri önem düşüktür.
- Bütün seçmen tipleri (ılımlı idealistler hariç) adayların miting ve gezilerinden bilgilenmeyi önemli görmektedir.
- Kamuoyu araştırmaları, adayların şahsi ziyaretleri, radyo yayınları, aile ve yakınlarından bilgilenme, bazı seçmen tipleri tarafından yüksek bazı seçmen tipleri tarafından düşük düzeyde gerçekleştirilmektedir.

Bütün seçmen tiplerinin televizyon yayınlarından bilgi almaya önem verdikleri anlaşılmaktadır. Çünkü televizyon; birçok izleyici için yegane siyasal bilgi kaynağıdır. (Akt. Balcı, 2006: 148). Bu analizlerin yanında, bazı araştırmalar haber dergisi okuyucularının daha yüksek düzeyde politik bilgiye sahip olduğunu göstermektedir (Robertson, 2008: 501).

Yerel seçimler birden fazla oy kullanılan seçim olması sebebiyle genel seçimlere göre bilgilenme ihtiyacı daha fazla olan seçimlerdir.

Seçmen, seçim merkezlerinde kurulan birden fazla sandıktan hangisinde hangi oyu kullanacağını Yüksek Seçim Kurulu'nun yaptığı bilgilendirmeler sayesinde öğrenebilmektedir. Türkiye'deki seçimlerin genel yönetim ve denetimini yürüten Yüksek Seçim Kurulu, yerel seçim sürecinde seçmenlerin bilgilendirilmesine yönelik 26 ayrı açıklama yapmıştır (ysk.gov.tr, Er: 29.06.2009). Bu açıklamalardan 10'u doğrudan seçmenin bilgilendirmeye yönelik diğerleri ise siyasi partiler ile radyo ve televizyon kuruluşlarına yöneliktir. Yüksek Seçim Kurulu yine siyasal bilgilendirme kapsamında, yerel seçimde kullanılacak oylar, oy pusulalarının rengi, seçmenin hangi sandığa hangi oyu atacağına ilişkin "nasıl oy kullanacağız" isimli kısa film hazırlatarak ulusal ve yerel televizyonlar ile internet sitelerinde yayınlamış, seçmenlerin bilgilendirmesine katkıda bulunmuştur.

29 Mart Yerel seçimlerinde Elazığ'da yayın yapan yerel medya seçim sürecinde partilerin ve adayların faaliyetlerine oldukça geniş bir şekilde yer vermiştir. Anadolu basını içerisinde köklü bir geçmişe sahip olan Elazığ Yerel Basını, vatandaşlar tarafından da oldukça ciddi bir oranda takip edilmektedir. Yaşbasan'ın Elazığ ilinde yerel medyanın bilgilendirme amaçlı kullanımını konusunda yaptığı araştırmaya göre; ankete katılan denekler kendilerine yöneltilen "Elazığ'da yayın yapan yerel gazete ve televizyon kanallarını takip ediyor musunuz?" sorusuna; %33.3 (128 kişi) oranında evet, %56.3 (216 kişi) bazen ve %10.4 (40 kişi) oranında ise hayır şeklinde cevap vermişlerdir. Bu oranlar, Elazığ ilinde yerel medyanın takip edildiği şeklinde yorumlanabilir. Araştırmaya katılan deneklerin büyük çoğunluğu (%46.9 oranında) yerel bilgiye ulaşmak istediklerinde yerel televizyon kanallarını tercih ederlerken, %31.8'i hem görsel, hem de yazılı medyayı kullandıklarını ifade etmişlerdir (2003: 300-301).

Yukarıda açıklanmaya çalışılan kuramsal çerçeve doğrultusunda bu çalışmada aşağıda belirtilen sorulara cevaplar bulunmaya çalışılacaktır:

- **Araştırma Sorusu 1:** Seçmenler, seçiminde oy kullanacakları yerel yönetim birimleri ve bu birimlerin işlevleri ile ilgili yeterince bilgiye sahip midir?
- **Araştırma Sorusu 2:** Seçmenler seçim öncesinde yeterince bilgilendirildiklerine inanmakta mıdır?
- **Araştırma Sorusu 3:** Seçmenler yerel seçimlerde kaç oy kullanacağını biliyor mu?
- **Araştırma Sorusu 4:** Sosyo-demografik özellikler seçmenlerin bilgi düzeyinde belirleyici rol oynamakta mıdır?
- **Araştırma Sorusu 5:** Medyanın, siyasal bilgilendirme sürecinde etkisi nedir?

4. ARAŞTIRMA (RESEARCH)

4.1. Araştırmanın Yöntemi (Method of the Research)

Elazığ'daki seçmenin seçimlere ilişkin bilgi düzeyini belirlemek amacıyla bu çalışmada yöntem olarak alan araştırması esas alınmış; araştırmadan elde edilen veriler yüz yüze anket tekniği ile toplanmıştır. Hazırlanan anket, siyasal bilgi ile ilgili mevcut literatür taranarak hazırlanmış ve değerlendirilmiştir. Ayrıca soru formu öncelikli olarak 10 kişilik kontrol grubuna uygulanmış, belirlenen eksiklikler ve anlaşılmayan sorular tekrar düzenlenerek uygulamaya konulmuştur.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

(Universe and Sample of the Research)

Araştırmanın evrenini Elazığ şehir merkezinde oy kullananlar oluşturmaktadır. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı verilerine göre (<http://www.ysk.gov.tr/ysk/index.html>, Er: 29.06.2009); Elazığ merkezindeki seçmen sayısı 252 bin 133'tür.

Örneklem büyüklüğü olarak ise %95 Kesinlik Düzeyi ve %5 Hata Payı oranlarını kabul ederek 384 kişi olarak belirlenmiştir. Ancak, araştırmada

çıkabilmesi muhtemel sorunlar dikkate alınarak 413 kişilik örneklem gurubu seçilmiştir. Araştırmada anket uygulaması Elazığ merkezde bulunan mahallelerde, seçmen sıfatını kazanmış (18 yaş ve üzeri) bireylerin katılımcı olarak tercih edilmesinden dolayı "amaçlı örneklem" esas alınmıştır. Belirlenen mahallelerin seçmen sayılarına göre dağılımı eşit tutulmuş ve toplam 413 kişilik örneklem grubuna anket uygulanmıştır.

4.3. Verilerin Toplanması (Collecting Data)

Anket uygulamasında anketler katılımcılara tek tek verilmiş ve anketler doldurulur doldurulmaz toplanmıştır. Katılımcıların anketi objektif bir şekilde cevaplamaları amacıyla katılımcılardan kimlik bilgileri alınmamış ve anket doldurma aşamasında deneklere hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir. Anket uygulamasının ardından elde edilen veriler SPSS analiz programına bire bir aktarılmış ve frekans analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen veriler tablo olarak Word programına aktarılmıştır. Anket formundaki seçmenlerin siyasal bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik sorular öncelikle genel dağılımlar şeklinde daha sonra da diğer sosyo-demografik değişkenler ile ilişkilendirilerek çapraz tablolar halinde verilmiştir. Çapraz tablolarda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespitiye yönelik olarak Ki Kare (χ^2) testi yapılmıştır.

5. BULGULAR VE ANALİZ (FINDINGS AND ANALYSIS)

Araştırmada uygulanan ankete katılanların 249'u (%60,3) erkek, 164'ü (%39,7) kadındır. Katılımcıların 99'u (%24,0) 18-25, 102'si (%24,7) 26-35, 94'ü (%22,8) 36-45, 70'i (%16,9) 46-55, 48'i (%11,6) 55 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır.

Katılımcılardan 29'u (%7,0) okur-yazar, 93'ü (%22,5) ilköğretim mezunu, 129'u (%31,2) ortaöğretim mezunu, 43'ü (%10,4) ön lisans mezunu, 94'ü (%22,8) lisans mezunu, 25'inin ise (%6,0) lisansüstü düzeyinde eğitimi vardır.

Katılımcılardan 60 kişi (%14,5) kamu personeli, 30 kişi (%7,3) işçi, 70 kişi (%16,9) esnaf, 70 kişi (%16,9) öğrenci, 41 kişi (%9,9) emekli, 22 kişi (%5,3) özel sektör çalışanı, 69 kişi (%16,7) ev hanımı, 30 kişi (%7,3) işsizken, 21 kişi de (%5,1) sıklarda bulunmayan meslek gruplarını ifade eden 'diğer' şikkını işaretlemiştir.

Katılımcıların aylık gelir durumları ise şu şekildedir; 179 kişi (%43,3) 500 TL ve altı, 127 kişi (%30,8) 501-1000 TL, 57 kişi (%13,8) 1001-1500 TL, 18 kişi (%4,4) 1501-2000 TL, 20 kişi ise (%4,8) 2001 TL ve üzeri aylık gelir durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 12'si (%2,9) bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 1. Katılımcıların yerel seçimlerde kullanacakları oy sayısına ilişkin bilgileri

(Table 1. Participants' knowledge about number of votes gived in local elections)

Oy Sayısı	f	%
1	19	4,6
2	78	18,9
3	108	26,2
4	167	40,4
5	12	2,9
Fikrim Yok	29	7,0
Toplam	413	100

Yerel seçimlerde (Büyükşehirler dışında) il merkezlerinde toplam 4 oy kullanılmaktadır. Bu oylar belediye başkanı, il genel meclisi üyeleri, belediye meclisi üyeleri ve muhtarların seçimi için kullanılmaktadır. "29

Mart yerel seçimlerinde sandık başında kaç oy kullanacağını biliyor musunuz?" sorusuna katılımcıların sadece 167'si (%40,4) doğru cevap verebilmiş, diğerleri ise (%52,6) yanlış cevap vermiş, 29 kişi ise (%7,0) cevaba ilişkin bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Bu durumda, seçmenin yerel seçimlerde kaç oy kullanacağına ilişkin bilgi düzeyinin ortalamasının altında olduğu söylenebilir.

Katılımcılara "Yerel seçimlerde aşağıdakilerden hangisi ya da hangilerinin seçimi için oy kullanacaksınız?" sorusu yöneltilmiş ve birden fazla şık işaretleyebilecekleri de belirtilerek sorunun şıkları şu şekilde verilmiştir;

- Belediye Başkanının seçimi
- İl Genel Meclis Üyelerinin seçimi
- Belediye Meclis Üyelerinin seçimi
- Milletvekili seçimi
- Muhtarlık
- Kent Konseyi üyelerinin seçimi.

Bu soruya verilen cevaplar Tablo 2'de olduğu gibi; doğru, kısmen doğru ve yanlış olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların yapacakları seçimlere ilişkin bilgisi
(Table 2. Participants' knowledge on elections would do)

	f	%
Doğru	162	39,2
Kısmen Doğru	239	57,9
Yanlış	7	1,7
Boş	5	1,2
Toplam	413	100

Elde edilen verilere göre bu soruya tamamen doğru cevap verenler 162 kişidir (%39,2). Tablo 1'de görüldüğü gibi yerel seçimlerde il merkezinde 4 oy kullanılacağını bilen 167 kişiden 5'i nelerin seçimini yapacağını tam olarak bilmemektedir. Bu soruya cevap veren 239 kişi (%57,9) ise seçimlerde nelerin seçiminin yapılacağını tam olarak bilmemektedir. 7 kişi ise (%1,7) nelerin seçiminde oy kullanacağına ilişkin tamamen yanlış bilgiye sahiptir.

Tablo 3. Katılımcıların Belediye Meclisi'ne ilişkin bilgisi
(Table 3. Participants' knowledge on City Council)

Belediye Meclisi hangi kurumun karar organıdır?	f	%
Valilik	46	11,1
Belediye	254	61,5
İl Özel İdaresi	48	11,6
Fikrim Yok	63	15,3
Boş	2	0,5
Toplam	413	100

Katılımcılara sorulan ve aslında içerisinde sorunun cevabını da büyük oranda barındıran "Belediye Meclisi hangi kurumun karar organıdır?" sorusuna katılımcıların %61,5'i doğru cevap verirken %22,7'lik kesim yanlış cevap vermiş ve katılımcıların %15,3'lük kısmı (63 kişi) ise bu sorunun cevabına ilişkin bir fikri olmadığını beyan etmiştir. Katılımcıların bu siyasi bilgi sorusuna diğer sorulara oranla çok büyük oranda cevap vermesinin en önemli iki sebebinin olduğu düşünülmektedir. Bunlardan birincisi adında "belediye" kavramının olmasıdır. İkinci sebep ise, yerel halkın çeşitli hizmetlerden yararlanmak üzere belediyelere yoğun bir şekilde başvurmaları ve imar düzenlemeleri başta olmak üzere birçok hizmete ilişkin karar almada belediye meclislerinin yetkili olmasıdır.

Tablo 4. Katılımcıların Belediye Meclisi üyeliği seçiminde önemsendiği faktör
(Table 4. Factor that participants' preferred about election city council membership)

Önemsenen Faktör	f	%
Parti	121	29,3
Adaylar	128	31,0
Hem Adaylar Hem Parti	149	36,1
Diğer	11	2,7
Boş	4	1,0
Toplam	413	100

Belediye Meclis Üyeliği seçiminde oy verirken aşağıdakilerden hangisi sizin için daha önemlidir? Sorusuna katılımcıların %36.1'i hem adaylar hem parti, %31'i adaylar, %29.3'ü parti, 2.7'si ise diğer şeklinde cevap vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, seçmenin, belediye meclis üyeliği seçiminde sayısı fazla (Elazığ merkez belediyesi için 37) olmakla birlikte adayları da değerlendirdiği, adaylara ilişkin sahip olduğu siyasal bilginin tercihinde etkili olduğunu söylemek mümkün görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların İl Genel Meclisine ilişkin bilgisi
Table 5. Participants' knowledge on County Council)

İl Genel Meclisi Hangi Kurumun karar organıdır?	f	%
Valilik	174	42,1
Belediye	73	17,7
İl Özel İdaresi	73	17,7
Fikrim Yok	91	22,0
Boş	2	0,5
Toplam	413	100

İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresi'nin bir karar organıdır. Ankete katılan katılımcıların sadece 73'ü (%17,7) bu soruya doğru cevap verebilmiştir. Katılımcıların büyük bir oranı (%42,1) İl Genel Meclisi'nin valiliğe bağlı bir karar organı olduğunu düşünürken, 73 kişi (%17,7) belediyeye bağlı olduğunu belirtmiştir. 91 kişi ise soruya ilişkin bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Seçmenin sadece %17.7'sinin İl Genel Meclisi'nin "İl Özel İdaresi'nin karar organı olduğu yönünde doğru bilgiye sahip olması, seçmenden oylarını talep eden "İl Genel Meclisi" üyeleri ile siyasi partilerin seçmeni yeterince bilgilendiremediğinin bir göstergesi şeklinde yorumlamak mümkündür.

Tablo 6. Katılımcıların İl Genel Meclisi üyeliği seçiminde önemsendiği faktör
(Table 6. Factor that participants' preferred about election county council membership)

Önemsenen Faktör	f	%
Parti	132	32
Adaylar	125	30,3
Hem Adaylar Hem Parti	146	35,4
Diğer	8	1,9
Boş	2	0,5
Toplam	413	100

İl Genel Meclis Üyeliği seçiminde oy verirken aşağıdakilerden hangisi sizin için daha önemlidir? Sorusuna katılımcıların %35,4'ü hem adaylar hem parti, %32'si parti, %30,3'ü adaylar olarak cevap vermiştir. Bu veri ile

Belediye Meclis Üyeliği seçimine paralel bir bakışın ortaya çıkmış olması, Belediye Meclis ve İl Genel Meclis üyelerinin tercihinde her üç faktörün de dikkate alındığı kanısını uyandırmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis Üyeliği ve İl Genel Meclis Üyeliği Seçiminde Parti Tercih Durumu

(Table 7. Status of the participants preferred party about election of mayoralty, city council membership and county council membership)

Aynı partiye oy verme durumu	f	%
Evet	227	55,0
Hayır	131	31,7
Fikrim Yok	51	12,3
Boş	4	1,0
Toplam	413	100

Yerel seçim sürecinde sürekli olarak cevabı aranan konulardan biri de seçmenin oy verme tercihinde ayırım yapıp yapmadığıdır. Bu çerçevede, Yerel seçimlerde Belediye Başkanlığı ve Belediye Meclis Üyeliği ile İl Genel Meclis Üyeliğinde aynı partiye mi oy vermeyi düşünüyorsunuz? sorusuna katılımcıların %55'i evet, %31,7'si hayır cevabı vermiştir. Yerel seçimde birden çok sandıkta birden çok oy kullanıldığından seçmen büyük oranda parti tercihlerini değiştirmemektedir.

Tablo 8. Katılımcıların partilerin yerel seçimlerde ülke genelinde aldıkları oyların toplamına ilişkin bilgisi

(Table 8. Participants' knowledge on parties to the sum of votes received nationwide in local election)

	f	%
Belediye Başkanlığı seçiminde kullanılan oyların toplamı	75	18,2
İl Genel Meclis Üyeliği seçiminde kullanılan oyların toplamı	73	17,7
Belediye Meclis Üyeliği seçiminde kullanılan oyların toplamı	19	4,6
Kazandığı Belediye sayısı	127	30,8
Fikrim Yok	118	28,6
Boş	1	0,2
Toplam	413	100

Bir partinin ülke genelinde aldığı oy oranı, o partinin İl Genel Meclis Üyeliği seçimlerinde aldığı oyların toplamının bir sonucudur. Bu soruya katılımcıların sadece %17,7'lik kısmı doğru cevap vermiş, katılımcıların büyük bir çoğunluğu ise (%30,8) bir partinin ülke genelinde aldığı oy oranını kazandığı belediye sayısının bir göstergesi olarak bilmektedir. Katılımcıların diğer büyük bir kısmı ise (%28,6) hiçbir fikri olmadığını ifade etmiştir. Bu veriler doğrultusunda, seçmenin yerel seçimlerde siyasal partilerin ülke genelinde oy oranını gösteren faktöre ilişkin siyasal bilgi düzeylerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bunda seçimin isminde var olan "yerel" kavramının etkisi olduğunu, seçmenin yerel seçim algılamasında "belediye başkanı" seçiminin ağırlıklı olması dolayısıyla siyasal partinin ülke genelindeki oy oranını bu seçimin göstereceğini düşündüğünü söylemek mümkündür.

Tablo 9. Katılımcıların yerel seçimlerle ilgili bilgileri en çok nereden aldığına ilişkin bulgular
(Table 9. Findings on participants mostly get information from where about local election)

	f	%
Ailem	56	13,6
Arkadaşlarım	50	12,1
Medya	240	58,1
Siyasi Partiler	43	10,4
Diğer	22	5,3
Boş	2	0,5
Toplam	413	100

Medya, günümüzde bireylerin gelişen olaylar ve kamuoyunda tartışılan konular hakkında bilgi aldığı en önemli kaynaktır. Özellikle yerel konular ve çevresinde gelişen olaylar hakkında bireyi medyadan daha çok etkileyen başka herhangi bir kaynak yoktur. Araştırmada elde edilen bulgular da bu yargıyı desteklemektedir. "Yerel seçimlerle ilgili bilgileri çoğunlukla nereden alıyorsunuz?" sorusuna katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%58,1) seçimlerle ilgili bilgileri medyadan aldıklarını belirtmiştir. Bu durum Elazığ merkezinde oy kullanan seçmenlerin büyük bir çoğunluğunun seçimler öncesinde siyasi gelişmeleri yerel medyadan takip ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak Tablo-10'da da görüldüğü gibi katılımcıların %73,1'i seçmenlerin oy verme sürecinden önce yeterince bilgilendirilmediğini ifade etmektedir. Bu durum, seçmenler nazarında medyanın bilgilendirme işlevini yeterince yerine getirmediği düşüncesine sahip olduğuna dair bir ipucu sunmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların siyasal bilgilendirilme düzeyine ilişkin düşünceleri
(Table 10. Ideas of participants about level of political informed)

Oy verme sürecinden önce yeterince bilgilendirildiğinize inanıyor musunuz?		
	f	%
Evet	78	18,9
Hayır	302	73,1
Fikrim Yok	31	7,5
Boş	2	0,5
Toplam	413	100

Seçmenin demokratik hakkını daha etkin bir şekilde kullanması ve demokratik meşruiyetin yüksek oranda sağlanması için siyasal bilgilendirilmenin yeterli düzeyde olması gerekir. Seçmenler oy kullanmadan önce, özellikle de kararsız seçmen grubuna giriyorsa, uzun bir karar sürecine girer. Karar verme sürecinde seçmenin kararını etkileyen birçok neden vardır. Bunlardan biri de seçimler ve seçim süreci etrafında oluşan tartışmalı konularla ilgili edindiği bilgilerin niteliği ve niceliğidir. Bu sebeple edinilen bilginin niteliksel ve niceliksel özellikleri hem sağlıklı bir karar mekanizması oluştururken hem de hızlı bir karar verme sürecini kolaylaştırmaktadır. Ancak, seçmenler oy verme sürecinde yeterince bilgilendirilmediklerini (%73,1) düşünmektedir. Seçmenlerin yeterince bilgilendirilmediği kanısının bu kadar yüksek oranda çıkması, siyasal partilerin ve medyanın bu yönde yeni değerlendirmeler yapması gerektiğini, seçmenin bilgilendirme sürecinde daha aktif rol alması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Belediye Başkan adaylarının isimlerinin hatırlanmasına ilişkin bulgular

(Table 11. Findings on remembered names of candidates for mayor)

Elazığ'da yerel seçimlere katılan partilerin Belediye Başkan Adaylarının isimlerini yazınız.		
	f	%
Serpil Kaçar	3	0,4
Enver Erdem	226	28,2
Ömür Göktaş	12	1,5
Mehmet Sıdık Çelik	4	0,5
Haydar Saltık	88	11,0
Erdal Gökmen	2	0,2
Ali Haydar Baytekin	0	0,0
Levent Yiğit	38	4,7
Kenan Altungök	145	18,1
M. Süleyman Selmanoğlu	281	35,0
Bayram Kavak	1	0,1
Mustafa Özdemir	2	0,2
Toplam	802	100

Seçmenlerin adaylara yönelik siyasal bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik olarak, "Elazığ'da yerel seçimlere katılan partilerin Belediye Başkan Adaylarının isimlerini yazınız" şeklinde açık uçlu soruya verilen cevaplardan ismi en çok yazılan ya da bilinen adayın %35,0 ile M. Süleyman Selmanoğlu olduğu belirlendi. Daha sonra %28,2 ile Enver Erdem, %18,1 ile Kenan Altungök, %11,0 ile Haydar Saltık ismi belirtilen adaylar oldu. Bu araştırmada elde edilen veriler, seçim sonuçları ile karşılaştırıldığında belediye başkan adaylarının bilinirlik düzeyleri ile aldıkları oy oranlarının paralellik gösterdiğini ortaya koymakla birlikte, bu iki faktör arasındaki ilişkinin her zaman aynı şekilde gerçekleşebileceğini söylemek için yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, sadece bu araştırmada elde edilen veriye ilişkin bir değerlendirme yapılırsa bu sonuç iki farklı şekilde değerlendirilebilir. Birincisi seçmenlerin adaylara ilişkin bilgi düzeyi seçme kararını etkilemektedir, yani bilinirlik düzeyi yüksek olan adayın oy alma oranı da yüksek olacaktır. İkinci olarak seçmen oy vereceği adayın dışındaki adaylarla ilgilenmemekte, dolayısıyla onlara ilişkin bilgilenme sürecine girmemektedir.

Tablo 12. Katılımcıların eğitim durumuna göre kaç oy kullanacağına ilişkin bilgisi

(Table 12. According to level of education participants' knowledge on how many would vote)

Eğitim Durumu	29 Mart yerel seçimlerinde sandık başında kaç oy kullanacağınızı biliyor musunuz?						Toplam
	1	2	3	4	5	Fikrim Yok	
Okur-yazar	3 0,7%	12 2,9%	7 1,7%	4 1,0%	1 0,2%	2 0,5%	29 7,0%
İlköğretim	2 0,5%	25 6,1%	27 6,6%	28 6,8%	4 1,0%	7 1,7%	93 22,6%
Ortaöğretim	6 1,5%	18 4,4%	37 9,0%	55 13,3%	2 0,5%	11 2,7%	129 31,4%
Önlisans	5 1,2%	5 1,2%	9 2,2%	19 4,6%	3 0,7%	2 0,5%	43 10,4%
Lisans	3 0,7%	16 3,9%	21 5,1%	46 11,2%	1 0,2%	7 1,7%	94 22,8%
Lisansüstü	0 0,0%	2 0,5%	7 1,7%	15 3,6%	0 0,0%	0 0,0%	24 5,8%
Toplam	19 4,6%	78 18,9%	108 26,2%	167 40,5%	11 2,7%	29 7,0%	412 100%

$\chi^2 p = 0,004 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Katılımcıların eğitim durumu ile yerel seçimlerde kullanılan oy sayısı karşılaştırıldığında, "okur-yazar" olanlar bilgi düzeyi en düşük grup olurken, ortaöğretim üzerindeki eğitim seviyesine sahip katılımcıların bilgi düzeyi kısmen de olsa yüksek çıkmaktadır. Ancak, her eğitim seviyesi grubundaki katılımcılar arasında bilgi düzeyi düşük bir kesimin ortaya çıkmış olması da "siyasal gelişmelere ve seçmen bilgilenmesine" ilgi duyulmasıyla orantılı olarak açıklanabilmektedir. Siyasal bilgi düzeyinde eğitim seviyesinin önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmakla birlikte, bu durumu yalnızca eğitim seviyesiyle açıklamak yanlış olacaktır. Siyasal bilgi sadece eğitim düzeyi ile alakalı olmayıp, aynı zamanda bireyin çevresindeki siyasi olaylarla kurduğu irtibata, ilgiye de bağlanmalıdır.

Tablo 13. Katılımcıların mesleğine göre kaç oy kullanacağına ilişkin bilgisi
(Table 13. According to profession participant's knowledge on how many would vote)

Meslek	Yerel seçimlerde aşağıdakilerden hangisi ya da hangilerinin seçimi için oy kullanacaksınız?			Toplam
	Doğru	Kısmen Doğru	Yanlış	
Kamu Personeli	33 8,1%	25 6,1%	1 0,2%	59 14,5%
İşçi	17 4,2%	12 2,9%	1 0,2%	30 7,4%
Esnaf	25 6,1%	45 11,0%	0 0,0%	70 17,2%
Öğrenci	19 4,7%	47 11,5%	1 0,2%	67 16,4%
Emekli	25 6,1%	15 3,7%	1 0,2%	41 10,0%
Özel Sektör	14 3,4%	8 2,0%	0 0,0%	22 5,4%
Ev Hanımı	12 2,9%	56 13,7%	0 0,0%	68 16,6%
İşsiz	9 2,2%	19 4,7 %	2 0,5 %	30 7,4 %
Diğer	8 2,0%	12 2,9%	1 0,2%	21 5,1%
Toplam	162 39,7%	239 58,6%	7 1,7%	408 100%

$\chi^2 p = 0,000 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Bireylerin Meslek grupları da siyasal bilgi düzeyi ile ilintili olabilmektedir. Yerel seçim sürecinde kullanılan oy sayısını; kamu personeli, emekli ve esnaf meslek gurubu "doğru" olarak bilirken, işsiz kesimin bilgi düzeyinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların mesleği ve doğru bilgi düzeyi arasında bir ilişki mevcut olmakla birlikte, genel itibarıyla bütün meslek grupları kısmen doğru cevap vermişlerdir.

Tablo 14. Katılımcıların cinsiyetine göre siyasal bilgiyi edindikleri yer
(Table 14. According to gender participants' where get political
information)

Cinsiyet	Yerel seçimlerle ilgili bilgileri çoğunlukla nereden alıyorsunuz?					Toplam
	Ailem	Arkadaş	Medya	Siyasi Partiler	Diğer	
Erkek	18 4,4%	39 9,5%	147 35,9%	30 7,3%	13 3,2%	247 60,2%
Kadın	38 9,3%	11 2,7%	92 22,4%	13 3,2%	9 2,2%	163 39,8%
Toplam	56 13,7%	50 12,2%	239 58,3%	43 10,5%	22 5,4%	410 100%

$\chi^2 p = 0,000 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yerel seçim süreciyle ilgili bilgileri erkekler daha fazla medyadan (%35,9), arkadaşlarından (%9,5) ve siyasi partilerden (%7,3) almakta iken; kadınlar medya'dan (%22,4) ve ailesinden (%9,3) almaktadır. Bu veri sosyo-kültürel yapıdan dolayı kadınların ağırlıklı olarak, siyasal ilgi düzeylerinin düşük olmasından dolayı genellikle medya veya aile çevresinden siyasal bilgiye ulaştıklarını göstermektedir. Burada siyasi partilerin halkla ilişkiler faaliyetleri çerçevesinde seçmenlerin ikametlerine ulaşmada da ciddi bir eksiklik olduğunu ortaya çıkmaktadır. Yine bu veriler ışığında kadınların siyasal faaliyetlere katılımının ve siyasi partilerle iletişiminin önemli bir oranda düşük olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 15. Katılımcıların kaç oy kullanacağı bilgisine göre oyları nelerin seçiminde kullanacağına ilişkin bilgisi
(Table 15. According to knowledge of how many would vote participants' knowledge on how to vote in the election)

29 Mart yerel seçimlerinde sandık başında kaç oy kullanacağınızı biliyor musunuz?	Yerel seçimlerde aşağıdakilerden hangisi ya da hangilerinin seçimi için oy kullanacaksınız?			Toplam
	Doğru	Kısmen Doğru	Yanlış	
1	1 0,2%	15 3,7%	2 0,5%	18 4,4%
2	1 0,2%	77 18,9%	0 0,0%	78 19,1%
3	0 0,0%	105 25,7%	3 0,7%	108 26,5%
4	159 39,0%	8 2,0%	0 0,0%	167 40,9%
5	0 0,0%	11 2,7%	0 0,0%	11 2,7%
Fikrim Yok	1 0,2%	23 5,6%	2 0,5%	26 6,4%
Toplam	162 39,7%	239 58,6%	7 1,7%	408 100%

$\chi^2 p = 0,000 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yerel seçimlerde kaç oy kullanılacağını doğru olarak bilen (%39.2) grubun çok büyük bir kısmı (%39.0) hangi organların seçimi için oy kullanılacağını da doğru olarak bilmektedir. Kısmen doğru bilen kesimler ise 2 oy (18,9 %) ya da 3 oy (25,7 %) kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bu durumda yerel seçimlerde kullanılan oy sayısına ilişkin siyasal bilgi eksikliğinin aynı şekilde hangi organların seçimi için oy kullanılacağına

ilişkin siyasal bilgi eksikliğiyle paralel bir düzeyde olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 16. Katılımcıların en çok nereden bilgi edindiğine göre bilgilendirilme düzeyinin yeterliliğine ilişkin fikri
(Table 16. According to information from where participants' ideas about proficiency of level of informed)

Yerel seçimlerle ilgili bilgileri çoğunlukla nereden alıyorsunuz?	Sizce seçmenler oy verme sürecinden önce yeterince bilgilendiriliyorlar mı?			Toplam
	Evet	Hayır	Fikrim yok	
Ailem	7 1,7%	39 9,5%	10 2,4%	56 13,7%
Arkadaş	9 2,2%	38 9,3%	3 0,7%	50 12,2%
Medya	53 13,0%	172 42,1%	14 3,4%	239 58,4%
Siyasi partiler	7 1,7%	33 8,1%	2 0,5%	42 10,3%
Diğer	2 0,5%	18 4,4%	2 0,5%	22 5,4%
Toplam	78 19,1%	300 73,3%	31 7,6%	409 100%

$\chi^2 p = 0,088 > 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Seçim sürecinde yeterince bilgilendirmediğini düşünen grubun (%73.3) yerel seçimlerle ilgili bilgileri ağırlıklı olarak medyadan (%42.1) alıyor olması, medyanın siyasal bilgilendirme sürecini etkin bir şekilde yürütmediğinin göstergesidir. Bir başka dikkat çeken konu ise, katılımcıların yerel seçimlerle ilgili bilgileri nereden alıyor olursa olsun, bilgilendirme sürecinde yeterince bilgilendirilmediği yargısında olduğu konusudur. Bu durum siyasal bilgilendirme sürecinde seçmenin yeterli, tatmin edici düzeyde bilgilendirme süreci taşımadığını açıklıkla ortaya koymaktadır.

Tablo 17. Katılımcıların cinsiyetine göre partilerin ülke genelinde aldığı oy oranının ne anlama geldiği bilgisi
(Table 17. According to gender participants' knowledge on parties to the sum of votes received nationwide in local election)

Cinsiyet	Partilerin yerel seçimlerde ülke genelinde aldığı oy oranı aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?					Toplam
	Belediye Başkanlığı seçiminde kullanılan oyların toplamı	İl Genel Meclis Üyeliği seçiminde kullanılan oyların toplamı	Belediye Meclis Üyeliği seçiminde kullanılan oyların toplamı	Kazandığı Belediye sayısı	Fikrim Yok	
Erkek	58 14,1%	48 11,7%	13 3,2%	73 17,8%	56 13,6%	248 60,3%
Kadın	17 4,1%	24 5,8%	6 1,5%	54 13,1%	62 15,1%	163 39,7%
Toplam	75 18,2%	72 17,5%	19 4,6%	127 30,9%	118 28,7%	411 100%

$\chi^2 p = 0,001 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Partilerin yerel seçimlerde aldığı ülke genelinde aldığı oy oranını il genel meclis üyeliği seçiminde kullanılan oylar belirlemektedir. Bu çerçevede siyasal bilgi düzeyini ölçmek üzere sorulan doğru cevabı verenlerin %11.7'si erkekler, %5,8'i ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu soruya erkeklerin %17.8'si kazandığı belediye sayısı, %14.1'i belediye başkanlığı seçiminde kullanılan oyların toplamı, %13.6'sı ise görüş belirtememiştir. Kadınların ise %13.1'i kazandığı belediye sayısı, %4.1'i belediye başkanlığı seçiminde kullanılan oyların toplamı, %15.1'i ise görüş belirtememiştir. Yerel seçimlerde partilerin ülke genelinde aldığı oy oranını kullanılan hangi oyun belirlediğine yönelik olarak hem kadınlar da hem erkeklerde siyasal bilgi eksikliği oldukça dikkat çeken bir seviyededir.

Tablo 18. Katılımcıların yaşına göre İl Genel Meclisi'ne ilişkin bilgisi
(Table 18. According to age participants' knowledge on County Council)

Yaş	İl Genel Meclisi Hangi Kurumun karar organıdır?				Toplam
	Valilik	Belediye	İl Özel İdaresi	Fikrim Yok	
18-25	44 10,7%	9 2,2%	20 4,9%	25 6,1%	98 23,8%
26-35	50 12,2%	19 4,6%	15 3,6%	18 4,4%	102 24,8%
36-45	34 8,3%	19 4,6%	16 3,9%	25 6,1%	94 22,9%
46-55	23 5,6%	14 3,4%	14 3,4%	18 4,4%	69 16,8%
56 ve üzeri	23 5,6%	12 2,9%	8 1,9%	5 1,2%	48 11,7%
Toplam	174 42,3%	73 17,8%	73 17,8%	91 22,1%	411 100%

$\chi^2 p = 0,157 > 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

"İl Genel Meclisi'nin İl Özel İdaresi'nin bir karar organı olduğu"na dair bilgiyi 18-25 yaş arasındaki grup içerisinde %4.9'luk bir kitle doğru olarak cevaplayabilirken tüm yaş grupları içerisinde ağırlıklı olarak "Valilik" cevabı verilmiştir. 26-35 yaş aralığında bulunan katılımcıların 15'i (%3.6) doğru cevap vermiş, 36-45 yaş aralığında bulunan seçmen grubundan 16 kişi, 46-55 yaş aralığından 14 kişi, 56 ve üzeri yaş arasında bulunanlardan ise 8 kişi doğru cevap vermiştir. Bu değerlendirmede, yerel yönetim karar organlarına yönelik siyasal bilgi düzeyinin toplumda oldukça düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ayrıca seçmenin yerel yönetimlerin fonksiyonları, aldığı kararlar gibi konularda da yeterince bilgi sahibi olmadığını, yerel yönetimlere karşı çok ilgisiz kaldığını da ayrıca göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Bu araştırmada yerel seçimlerde seçmenin siyasal bilgi düzeyini belirlemek, siyasal bilgiye ulaşım kaynakları ve bu kaynakların demografik özellikler bağlamında etkileri açıklanmaya çalışılmıştır.

Siyasal bilgiye, yerel seçimlerde genel seçimlerden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü yerel seçimlerde seçmen dört ayrı seçim için oy kullanmaktadır. Bu nedenle seçim yaparak yetki verdiği kurumlara ilişkin çok daha fazla siyasal bilgilenme ihtiyacı vardır.

Ülkemizde eğitim seviyesinin özellikle yakın dönemde yükselmeye başlaması bilinçli bir toplum oluşturduğundan dolayı siyasal bilgi düzeyinde de aynı şekilde bir artış olmakta; bilgili ve bilinçli bir seçmen kitlesi oluşmasının beklendiğini söyleyebilmek mümkündür. Ancak, siyasal bilgi düzeyinde yüksel sadece eğitim değişkeni ile ifade etmek mümkün

değildir. Bireyin, siyaset ilgisi, medyayı takip etme alışkanlıkları, mensubu olduğu baskı gruplarının niteliği gibi birçok etken de siyasal bilgi düzeyinin seviyesinde önemli etkenler olarak dikkat çekmektedir.

Yerel seçimlerde seçmenin sadece %40,4'ü sandık başında kaç oy kullanacağını bilmekte geri kalan %59,6'lık bir kesim ise bu konuda net bir bilgiye sahip olmamaktadır.

Yüksek Seçim Kurulu'nun seçim dönemlerinde yaptığı siyasal bilgilenmeye yönelik açıklamalar ve yine ilk defa 2009 yılında hazırlanan bilgilendirici filme rağmen bu oranın düşük olması YSK'nın bu yöndeki çalışmalarını daha da artırması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca medya ve siyasi partilerin de yürütmekte oldukları görevlerini yeniden göz geçirerek bu noktada ortaya çıkan bilgi eksikliğini giderici önlemler alması gerektiğini göstermektedir.

Seçmen yerel yönetim karar organları olan belediye meclis üyeliği ile il genel meclis üyeliği için oy kullanırken hem adaylar hem partiye önem vermektedir. Bu durumda siyasi partiler aday sayısı fazla olmasına rağmen bu karar organlarına seçilmek isteyen adayları hakkında seçmene daha fazla bilgi sunmalıdır. Çünkü bu veriler seçmen tercihinin belirlerken daha bilinçli bir şekilde hareket ettiğini ortaya koymuştur.

Yerel seçimlerde seçmenin belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçimlerinde sadece %55 oranında aynı partiye oy verdiği şeklinde bir kanaat belirmesi, siyasi partilerin yerel karar organları için adaylarını belirlerken adayların bireysel özellik ve yeteneklerinin yanında sosyal çevre faktörüne de dikkat etmesini gerektirmektedir. Çünkü Elazığ gibi Anadolu kentlerinde yöresel dengeler, adayın nüfuzu gibi etkenler de seçmenlerin tercihinde etkili olmaktadır.

Seçmenin siyasal bilgi düzeyinin düşük olduğunu en açık biçimde ortaya koyan verilerden biri de, yerel seçimlerde siyasi partilerin ülke genelindeki toplam oyunu belirlenmesine yönelik olarak yapılan sorgulamadır. Bu yöndeki sorgulamaya seçmenin sadece %17,7'lik bir kısmının doğru cevap vermiş olması siyasal bilgi düzeyinde çok ciddi bir düşüklüğün olduğunu en açık göstergesidir.

Siyasal gelişmelerle ilgili siyasal bilgi kaynağı olarak birinci sırada medya, ikinci sırada aile daha sonra ise arkadaş çevresi ve siyasi partiler gelmektedir. Bu araştırmada, Elazığ seçmeninin siyasi partile ve yayınlarını siyasal bilgi almada dördüncü sıraya yerleştirmiş olması siyasi partilerin kent siyasetinde bu açıdan yeterli çalışma yapmadıklarını ortaya koymaktadır.

Yerel seçim sürecinde partilerin adaylarının seçmen tarafından bilinme düzeyi ile aldıkları oyların dağılımının da aynı sırada ortaya çıkmış olması, seçmenin ağırlıklı olarak tercih edeceği adayın ismini zikrettiğini diğer adaylara yönelik olarak bir değerlendirmede bulunmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, Elazığ seçmeni özelinde yapılan bu araştırma seçmenin siyasal bilgi düzeyinin oldukça düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Siyasal bilgiye ulaşmada en fazla tercih edilen kaynak olarak medyanın bu yönde bilgilendirici yayınlar yapması gerektiği, bu yönde gerçekleştirilecek yayınların demokrasinin gelişmesiyle birlikte, siyasal katılımı da artıracığı ve bilgili bir toplumun ülkenin kalkınmasında çok daha etkili bir faktör olacağını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Aktan, C. ve Tunç, M., (1998). Bilgi Toplumu Ve Türkiye.
http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktanarastirmalari/degisim/aktan-tunc-bilgi-toplumu.pdf, Erişim:21.07.2009.
2. Avsar, N., (2002). Seçmen Davranışının Sosyo-Ekonomik Boyutları ve Mesleğin Seçmen Davranışı Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

3. Aydın, K. ve Özbek, V., (2004). Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2004/2: 144-167.
4. Balcı, Ş., (2006). Negatif Siyasal Reklamlarda İkna Edici Mesaj Stratejisi Olarak Korku Çekiciliği Kullanımı. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
5. Balcı, Ş. ve Akar, H., (2010). Siyasal Bilgilenmede İletişim Araç Ve Yöntemlerinin Önem Düzeyi: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Konya Araştırması. E-Journal of New World Sciences Academy Humanities, 5(2): 282-305.
6. Çaha, Ö., Toprak, M. ve Dalmış, İ., (2002). Siyasal Parti Üyelerinde Siyasal Katılım Düzeyi: Kırıkkale Örneği. Seçmen Davranışı ve Siyasal Partiler. Ö. Çaha (Der.) İstanbul: Gendaş Yayınları, 44-115.
7. Fındıkçı, İ., (1996). Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.
8. Kalender, A., (2000). Siyasal İletişim Seçmenler ve İkna Stratejileri. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.,
9. Karakoç, İ., (2000). Türkiye’de Siyasal Parti Kimliği. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
10. Kışlalı, A.T., (1991). Siyaset Bilimi. Ankara: İmge Yayınevi.
11. Kumar, K., (2004). Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramlar. Çev: M. Küçük, Ankara: Dost Kitabevi.
12. Kürne, H., (2008). Türkiye’de Medya Siyaset İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
13. Özkan, A., (2004). Siyasal İletişim. İstanbul: Nesil Yayınları.
14. Özkan, A., (2008). Siyasal İletişim Uygulamalarında Etik Sorunu. <http://www.siyasaliletisim.org/index.php/dr-abdullah-ozkan/125-dr-abdullahozkan-kosesi/312-siyasal-letitim-uygulamalarinda-etik-sorunu.html>, Erişim: 04.07.2010.
15. Öztürk, S., (2002). Siyasal Bilgilenmede Medyanın Yeri ile İlgili Karşılaştırmalı Bir İnceleme. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi 22(13): 625-644.
16. Robertson, T., (2008). News Magazines. Encyclopedia of Political Communication, L. L. Kaid and C. Holtz-Bacha (Eds). Los Angeles: Sage Publications, 501-502.
17. Sotirovic, M., (2008). Political Knowledge. Encyclopedia of Political Communication, L. L. Kaid and C. Holtz-Bacha (Eds), Los Angeles: Sage Publications, 593-600.
18. Şahin, H., (1991). Yeni İletişim Ortamı Demokrasi ve Basın Özgürlüğü. İstanbul: Basın Konseyi Yayınları.
19. Tokgöz, O., (1979). Haberleşme ve Kadın. Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
20. TÜSİAD, (2000). Seçim Sistemi ve Siyasi Partiler Araştırması, Temel Bulgu ve Sonuçlar. C.1 (Yayın No. T.SÜAD-T/2001-11/312). İstanbul: Tüsiad.
21. Uluç, G., (2003). Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
22. Yağbasan, M., (2003). Yerel Medyanın Etkinliği (Elazığ İli Örneği). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 13 (1): 291-308.